

Cantals

Taller d'Història Local de Godella
Número 45 • Gener 2026
Edició gratuïta

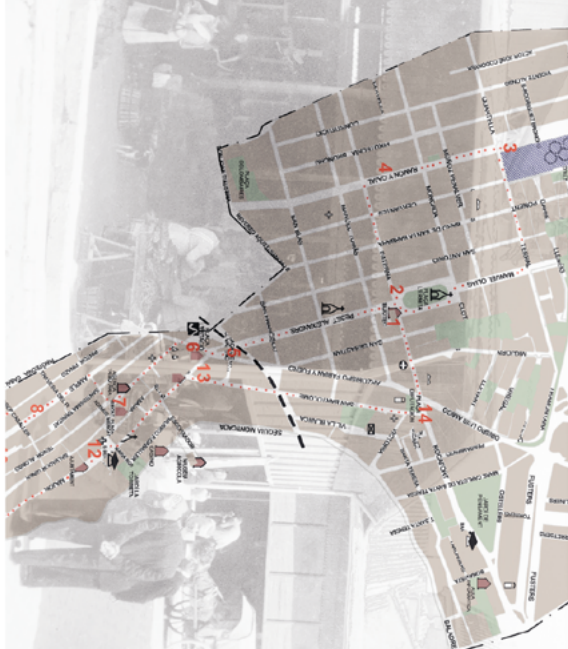
LA GODELLA D'AHIR I HUI

Cantals

Taller d'Història Local de Godella
Número 45 • Gener 2026
Edició gratuïta

LA GODELLA D'AHIR I HUI

Número 45 / Gener 2026

CANTALS

Dipòsit legal: V-1312-2015

Tiratge: 100 exemplars

Edició gratuïta

Coordinació Genís Ruiz

Disseny maquetació i impressió:

Masde21 estudio

Taller d'Història Local de Godella

Plaça de l'Horta, 1 baix esquerra
(junt al Col·legi Barranquet i carrer Bonavista)
Apartat de Correus nº 129
46110-GODELLA

www.tallerhistoriagodella.org
www.facebook.com/tallerhistoriagodella
email: correu@tallerhistoriagodella.org

Horari: dimecres i dijous de 17 a 20 hores

A més si desitgeu contactar amb algun component de la Junta Directiva o Coordinador d'àrees en especial, envieu un missatge al correu electrònic i el farem arribar a la persona interessada, tot indicant el correu electrònic o telèfon al qual hauran de dirigir la resposta.

INDEX

- 3** El Racó del President
- 4-5** Lliurament de la clau del Casal a J. Antonio Bargues
- 6-7** Exposició "El país d'Estellés, l'Estellés del País"
- 8-9** Presentació del llibre "Un passeig per la història"
- 10** X concurs de microrelats de Godella
- 11** El THLG en la Trobada local d'escoles en valencià
- 12-13** Els patrons de Godella
- 14-15** Proposta de noms per a la toponímia viària
- 16** II fira d'associacions de Godella
- 17-18** Godella ahir i hui
- 19-21** A fugir que venen els malnoms
- 22** "L'Apo·lo" del Clot de Barrabàs
- 23** Llig i regala
- 24** Contraportada

EL RACÓ DEL PRESIDENT

No crec descobrir cosa nova, si dic que moltes de les entitats de Godella tenen un greu problema, al qual la nostra no és aliena: la manca de persones que es vulguen comprometre a treballar de valent i debades en elles. De valent perquè es cert que si volem que funcionen, cal pedalejar i molt. Debades perquè és sabut que en la majoria de casos, no hi ha retribucions ni salarials ni en espècies, és més, ens costen diners.

Llavors, estem babaus? O bojos? O simplement som uns romàntics sense massa sentit de la realitat ?

Probablement tenim un poc de tot això, però també tenim uns sentiments de responsabilitat i de ciutadania molt assenyats. Perquè, entre altres coses, sabem que la tasca que fan les nostres entitats, no la faria ningú, doncs no hi ha pressupostos públics per fer el que fan elles. Les subvencions, no són sinó formes de participar i col·laborar per part de les administracions i les empreses, les quals trien fer-ho així, per diverses causes, quan en molts casos haurien de ser elles, les que haurien d'assolir aqueixos objectius com a tasca pròpia i sufragar via pressupost el seu cost. Però no és el que passa.

Perquè a molts ens agrada veure els resultats de les coses. Tenir un Cantals a les mans, un Qüerns, anar a consultar un dia una determinada cosa i trobar els documents mitjanament ordenats i a l'abast, gaudir amb un concert de la Banda o de l'Orquestra; amb una dansa del Grup; reconèixer la tasca que fa el Casal, assistir al sopar de la Associació

Contra el Càncer; escoltar un concert d'alguns dels nostres cors; tenir la consciència més tranquil·la sabent que hi són la Plataforma per la Solidaritat i Caritas Parroquial, perquè entitats altruistes a Godella n'hi ha moltes, sols cal repassar la llista que es troba a l'abast a la web municipal de l'Ajuntament.....; però quanta gent hi som?

Quanta gent hi participa en la seua vida orgànica i administrativa ??? -que han de tenir-la a més perquè la llei obliga a tota una sèrie de controls econòmics per part dels òrgans escaients de l'Administració. Quanta gent dona temps de manera altruista perquè puguen desenvolupar-se les seues activitats ?? Crec que poca gent, sinó no tindriem els problemes que tenim en moltes ocasions, no sols per fer-les funcionar, sinó per aconseguir que continuen any rere any amb les portes obertes.

Potser elles són fruit d'altres temps, temps distints en què els ciutadans érem més compromesos, potser ens hem fet més individualistes i hedonistes, fruits de les oportunitats que ara se'ns ofereixen i que fa vint anys o quaranta no existien?? també pot ser.....

La casuística és gran. Ara bé, sí que tinc clara una cosa: els ciutadans han de fer ús de les seues potències si volen canviar una societat i això passa pel seu empoderament com això, ciutadans i ciutadanes amb la major força d'expressió que tal mot representa, aquell que arrela en les velles concepcions de la democràcia grega i es catapulta a partir de les revolucions burgeses dels segles XVIII-XIX.

Les entitats no s'anquilozen, en tot cas ens anquilesem els qui hi som i moltes vegades això passa perquè ningú ve per darrere empentant-nos per deixar-hi lloc i reemplaçar-nos i també per modernitzar amb la seua arribada, fons i formes de fer i de treballar. Elles, les nostres entitats, continuen sent útils, sols cal nodrir-les de nova saba i donar-los impuls.

Aprofitem les coses que tenim, les ferramentes socials que ja són al nostre abast. Que tinguen temps no és un problema. El problema és no fer-les servir per millorar les condicions socials dels godellencs i deixar-les morir.

Josep Vicent Lopez-Gil

LLIURAMENT DE LA CLAU DEL CASAL A JOSE ANTONIO BARGUES

El passat 23 de Desembre de 2024 tingué lloc a la seu del Casal de la Pau a la ciutat de València, la cerimònia anual de lliurament dels premis "**la Llave del Casal**" a les persones i institucions que han destacat en la seua tasca com a voluntaris, col·laboradors i patrocinadors d'esta institució.

El Casal de la Pau "**Associació Domus Pacis**" va nàixer en 1972 per atendre les necessitats i ajudar a la reinserció laboral i social de molts joves que després de passar per Reformatoris i centres penitenciaris, quedaven desemparats en el carrer, sense recursos. És una entitat no lucrativa i declarada d'Utilitat Pública

El Casal presta atenció jurídica i socio-sanitària, actua com a centre de dia, fa tallers educatius, formatius i laborals i és residència-alberg per a reclusos en permís o sota llibertat condicional, que no disposen de llar pròpia o familiar.

El Casal compta amb més d'una cinquantena de voluntaris a més dels equips professionals, les entitats col·laboradores i els socis, molts d'ells en Godella. En l'any 2023 va atendre més de 200 persones, homes i dones, d'una dotzena de nacionalitats diferents, en els seus diversos programes: tallers, atenció sanitària, assessorament jurídic, gestions administratives, allotjament en l'alberg, pisos tutelats, busqueda de treball, atenció a malalts mentals, crònics i terminals, etc.

Enguany un dels premiats ha estat **Jose Antonio BARGUES** (Godella 1940), fundador de la institució, durant molts anys "*alma mater*" de la mateixa i actualment president honorífic. Va rebre el premi en presència d'una representació del consistori de Godella en les persones de Mª Carmen Alonso (Regidora de Sanitat i dona) i Mª Carmen Valero (Regidora de Benestar social), del Taller d'Història representat per Genís Ruiz i Vicent, Borràs, així com voluntaris/es i veïns/nes de Godella.

No és el primer guardó que rep Jose Antonio i el Casal. Ja en 2016 el Grup de Danses li va concedir el Guardó del Poblet. També en 2016 la Generalitat Valenciana va concedir al casal l'Alta distinció de la Generalitat. En 2022 la "*Menció colibrí*" de la Fundació Horta Sud-Caixa Popular. El 21 de maig de 2022 al Teatre Capitolí, Godella li va retre també un sentit homenatge

L'Ajuntament de Godella és entitat col·laboradora de l'associació i en Godella s'ha celebrat durant molts anys, durant les festes d'Agost, els populars sopars a la fresca, al Parc del molí, a benefici del Casal.

50 Años Abriendo Puertas

Casal de la Pau - València

EXPOSICIÓ "EL PAÍS D'ESTELLES, L'ESTELLES DEL PAÍS"

Godella Horta Nord

El País d'Estellés

Ja dic un nom de secular grandària.
Ja dic el nom dels carrers de Godella.
Ja dic un nom amb olor de paelles.
Ja dic el nom, cast, d'Ignasi Pinazo.

Havent-lo dit s'emplenen els balcons,
canta febril, jocund, el tabalet,
cante un enyor de clavari major,
el ciri gran, la dama i les banderes.

Ja dic un nom i dic fundació.
Traços humils al cantó de la festa.
Els carros grans que arriben a la platja.
Les fulles grans de la festa del Corpus.

«Ignasi Pinazo»
Llibre dels pintors.
Mural del País Valencià,
Llibre VIII.

Ignasi Pinazo pintant en un carrer de Godella sota l'atenta mirada del seu fill. Arxiu Ricardo García de Vargas - THLG, finals del segle XIX

no m'hauran d'embenar els ulls

hauré d'escoltar els ferros
dels fusells les descàrregues
Mort

oh Mort

jo no vull la mort vull la vida
que podrà ser útil encara
muller fills germans
adéu

i tu
ciutat

ciutat que oblides massa fàcilment
i hauràs de pagar les teues culpes

adéu
godella

ermite de sant salvador
cames lleugeres de la tarara

pins
carrers

fills

Imatge del doctor Joan Peset
Alexandre, Arxiu familiar

«24 de maig de 1941»
Ofici permanent a la memòria
de Joan Baptista Peset, que fou
afusellat a Paterna el 24 de
maig de 1941.
Mural del País Valencià, Llibre XIII.

L'Estellés del País

A Godella, es van instal·lar uns panells ceràmics amb versos del poeta. A la Pujada de l'Ermite, es va posar aquest, realitzat pel Taller de Ceràmica de la EPA, l'any 2015.

Panell ceràmic amb versos d'Estellés.
Amado Rimbo, pujada de l'Ermite, 2014

Amb motiu de la Trobada d'Escoles en Valencià, celebrada a Godella l'any 2015, es va inaugurar la Ruta Estellés, aprovada un any abans pel Ple Municipal.

Fullet explicatiu de la Ruta Estellés amb l'itinerari i els poemes. Ajuntament de Godella, 2015

Amb motiu dels Jocs Florals del Bicentenari, Estellés va guanyar la Flor Natural amb un poema d'exaltació a la regina de les festes i a Godella.

Fotografia del poeta amb la regina dels Jocs Florals del Bicentenari, M. Isabel Estellés Zanón. Teatre Parroquial, any 1934

Aquesta exposició és una iniciativa de:

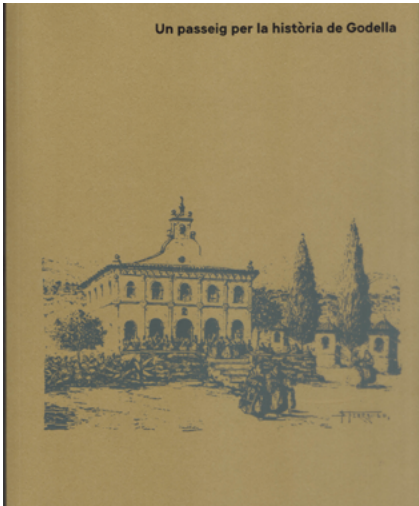
Amb la col·laboració de:

Plafó del THLG (lona de 1,1 x 2 metres aprox.)

El Taller d'Història Local de Godella, ha participat en l'exposició **"El País d'Estellés, l'Estellés del País"**, organitzada per la **Federació d'Instituts d'Estudis Locals i Comarcals del País Valencià**, de la que som membres, amb motiu de l'Any Estellés, per celebrar el Centenari del naixement del poeta de Burjassot. Se'ns demanava per part de la Federació, dissenyar una lona on es destaqués una doble visió de l'Estellés i de la seua obra. Per una banda, destacar com la seua obra literària recorre tot el País de dalt a baix, i per l'altra, com cadascun d'aquests espais (pobles, ciutats, comarques, etc.) retorna les referències del poeta en forma d'actes, homenatges, i de records de tota mena. Per això se'ns demanava fer ressò dels dos aspectes al panell: **El País d'Estellés**: El compromís del poeta pel seu País, va fer que el recorregués literàriament d'extrem a extrem. L'exemple més clar és el **Mural del País Valencià** i, a més a més, la seua obra va reflectir també fets i episodis històrics. Per això, vàrem triar per aquesta primera part, en relació al nostre poble, dos poemes d'Estellés sobre dos personatges insignes de Godella. En primer lloc, un fragment del poema sobre **Ignasi Pinazo**, amb una fotografia on es pot veure al pintor, mentre està pintant en un dels carrers de Godella, rodejat dels veïns encuriosits, i sota l'atenta mirada del seu fill. En segon lloc, vam destacar un fragment del poema sobre l'afusellament de **Joan Baptista Peset Aleixandre** a Paterna, amb una foto del metge, de l'arxiu de la família. **L'Estellés del País**: Aquesta segona part, vol posar en relleu la petjada que ha deixat la figura de l'Estellés en tot el territori. Nosaltres vàrem destacar en primer lloc, els panells ceràmics que s'instal·laren per senyalitzar la **"Ruta Estellés"**, que recorre el terme municipal del poble. Vam triar una fotografia del nostre company Amado Bimbo, del que hi ha a la Pujada de l'Ermita, explicant el motiu d'haver-se instal·lat aquells panells, que va ser per les **Trobades d'Escoles en Valencià**, que es van fer l'any 2015, on cada panell va ser realitzat per una escola de Godella, escollint els versos del poeta i els motius artístics dels panells. Precisament, la **"Ruta Estellés"**, que havia estat aprovada un any abans pel Ple Municipal, també va ser destacada al nostre plafó, amb un fullet explicatiu de la mateixa, amb l'itinerari, l'ubicació dels panells, i el títol dels poemes de cadascun, editat per l'**Ajuntament de Godella** l'any 2015. Finalment, també vàrem incloure, una fotografia del poeta amb la **Regina dels Jocs Florals del Bicentenari** (any 1954), **Mª Isabel Estellés Zanón**, dels que l'Estellés va guanyar la **Flor Natural**, amb un poema d'exaltació a la Regina de les festes i al poble de Godella. L'exposició es va inaugurar el passat 19 de desembre de 2024, a la **Casa de la Cultura de la ciutat de Xàtiva**. Per un malentés en la comunicació de les dates, no poguérem assistir-hi, ni tampoc fer-li publicitat. Pròximament, se'ns comunicarà quan es farà la segona exposició, amb el mateix material, i potser amb alguna nova aportació, que s'hi afegisca als 17 panells que hi ha fins ara, dels **Centres d'Estudis** participants, i que tindrà lloc a **Borriana (Plana Baixa)**. Ja informarem amb temps, des de les xarxes, a tots els interessats.

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE UN PASSEIG PER LA HISTÒRIA

El diumenge 19 de Gener de 2025 va tindre lloc al Teatre Capitolí de Godella l'acte de presentació en societat, del llibre "**Un passeig per la història**", en la realització del qual ha tingut participació el THLG.

És una obra que es va encarregar al mandat municipal passat, amb Teresa Bueso com alcaldessa i Carme Arnal com a regidora responsable de Turisme i el seu objectiu és cobrir un dèficit de publicacions institucionals al voltant de Godella i la seua història. Una obra que al llarg de les seues 153 pàgines actualitza i resumeix d'una forma didàctica, el que fins ara coneguem de la història del municipi, des dels seus incerts orígens fins la transició a la democràcia. El seu autor és Emilio Nadal, amb fotografies d'Amado Bimbo, de Rafa Jordà i dels fons del Taller, que també ha aportat i revisat part dels continguts.

Originalment es va fer una edició digital i amb la nova corporació s'ha fet finalment l'edició impresa. S'han fet dues versions, una en castellà i una altra en valencià, amb resums en francès i anglès i s'ha posat a la venda al preu simbòlic de 5,00€.

En l'acte de presentació van participar l'autor Emilio Nadal, l'alcalde de Godella Jose Maria Mussoles i la regidora de cultura Delfina Alfonso, que acompanyaren al nostre president Josep Vicent Lopez en la taula i en la paraula.

JULIO MONTAGUT MARQUES NOMENAT SOCI D'HONOR

En el mateix acte es va fer lliurament del guardó com a soci d'Honor del Taller a Julio Vicente Montagud Marques, en la persona del seu fill Julio David Montagud Carreras, que el va rebre i va dirigir unes paraules d'agraïment.

Genís Ruiz

X CONCURS DE MICRORELATS DE GODELLA

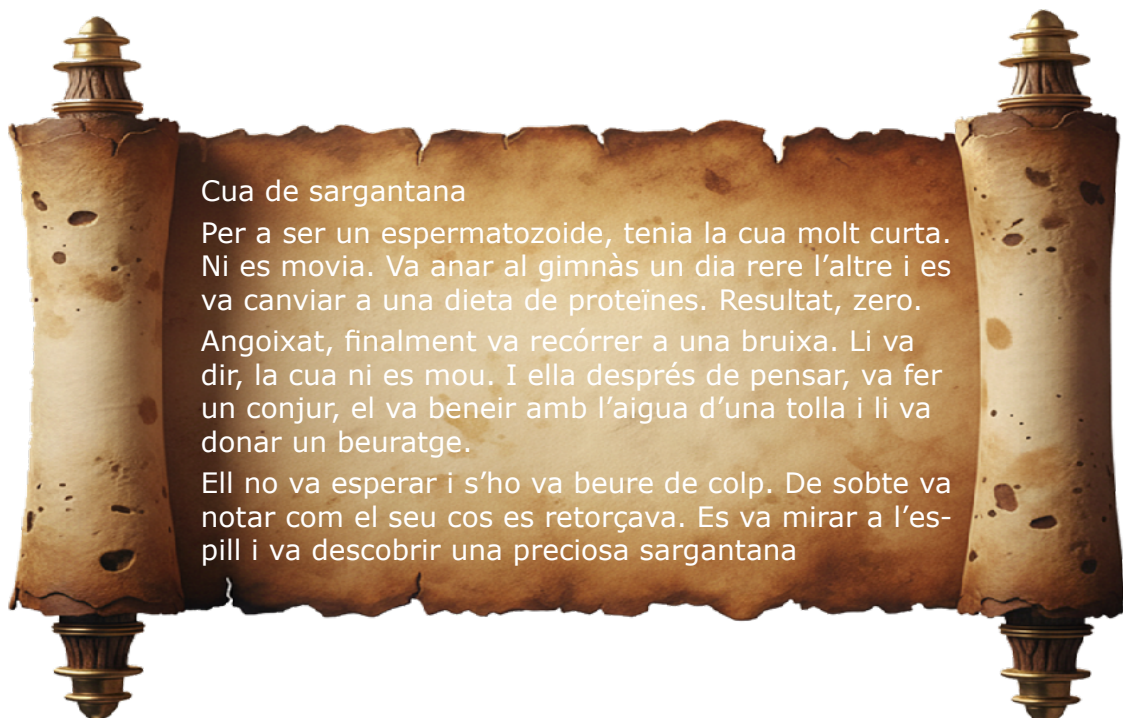
Una nova edició del concurs de microrelats, organitzat per la Regidoria de cultura i biblioteca de l'Ajuntament de Godella. A esta convocatòria s'han presentat un total de 188 obres, de les quals varen quedar-ne finalistes 43.

S'ha concedit un primer premi en valencià a «Ca l'ogre» de Manuel Pérez Alegre.

Un primer premi en castellà a «Venta ambulante» autor: Sara Sanchez Hernandez

Finalment 5 accèssits. Entre les obres finalistes d'aquesta X edició, estava «**Cua de sargantana**» del nostre company en la junta directiva del Taller, Vicent Borràs, el qual va rebre el merescut reconeixement, junt a la resta d'autors seleccionats i premiats.

Genís Ruiz

EL THLG EN LA TROBADA LOCAL ESCOLES EN VALENCIÀ

Dissabte 29 de Març passat es va celebrar al col·legi El Barranquet la IV trobada local d'escoles en valencià de Godella. Varen participar pares, mares i alumnes del propi col·legi, del col·legi Cervantes i de l'institut comarcal de Burjassot-Godella-Rocafort.

En un ambient festiu la xicalla va gaudir amb les danses, la pilota, tallers, jocs infantils, llibres i l'ambientació musical. També va estar present el nostre Taller i altres associacions: Grup de Danses el Poblet, A cada Lluna, Paraules contra l'oblit, Editorial Camacuc, ..

Genís Ruiz

INFORME SOBRE ELS PATRONS DE GODELLA

A petició d'Alcaldia, el THLG ha elaborat el present informe sobre els patrons religiosos de Godella, Sant Sebastià i la Mare de Deu dels Dolors. **(Expediente N°: 1975746R)**

SAN SEBASTIAN. PATRONO DE GODELLA

No hay documentación que nos indique, de momento, la fecha exacta en que Godella eligió como Patrón a San Sebastián Mártir.

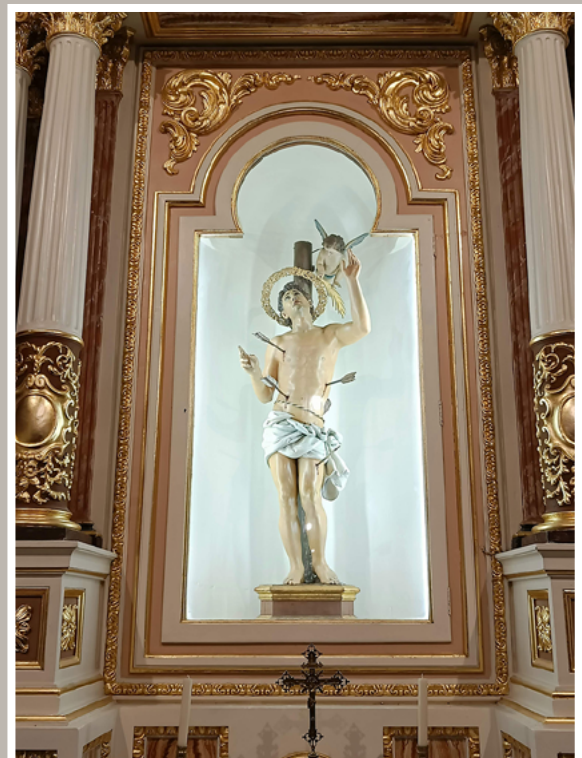
En el primitivo templo, de la Iglesia de San Bartolomé, no existía ningún altar dedicado a San Sebastián, cuando se abrió al culto el 24 de agosto de 1754, ni tampoco en el nuevo.

En el año 2000, el taller de Historia Local de Godella hizo un seguimiento al respecto, y en el artículo en nuestra publicación Querns N° 1 (pg. 133), D. Vicente Senent Valls señaló que, en el capítulo IV, Artículo1, del manuscrito de D. Agustín Sancho Bargues «*Historia de nuestro pueblo*» (libro no publicado), el autor redactó que : «*Desde tiempo inmemorial costeó su fiesta (la de San Sebastián) el Ayuntamiento hasta 1869, después la pagó la Fábrica hasta el año 1886, en que el ecónomo D. José Gil Valls, la dejó de hacer*».

Fruto de la investigación continuada, se ha encontrado en el documento

«*Reglamento Sobre los Propios y Rentas de este Lugar de Godella en el año 1765*», en el apartado 11 del capítulo «*Festividades de Iglesia, actos Parroquiales y limosnas voluntarias*», el siguiente escrito: «*...para la de San Sebastián diez Libras que hacen ciento y cincuenta reales de vellón...*».

Por ello, a fecha de hoy, podemos asegurar que en el año 1765 ya se celebraba la fiesta a San Sebastián como Patrón de Godella.

NUESTRA SEÑORA DE LOS DOLORES. PATRONA DE GODELLA.

La devoción a la Virgen de los Dolores se celebra cada año el 15 de septiembre, siendo el Papa Pio X quien en 1913, estableció dicha fecha. Esta decisión reafirmaba los ritos en honor a la Virgen de los Dolores que hasta entonces se concentraban en la Semana Santa, propiamente en el llamado Viernes de Dolores (viernes anterior al Domingo de Ramos), y gracias a Benedicto XIII en 1727.

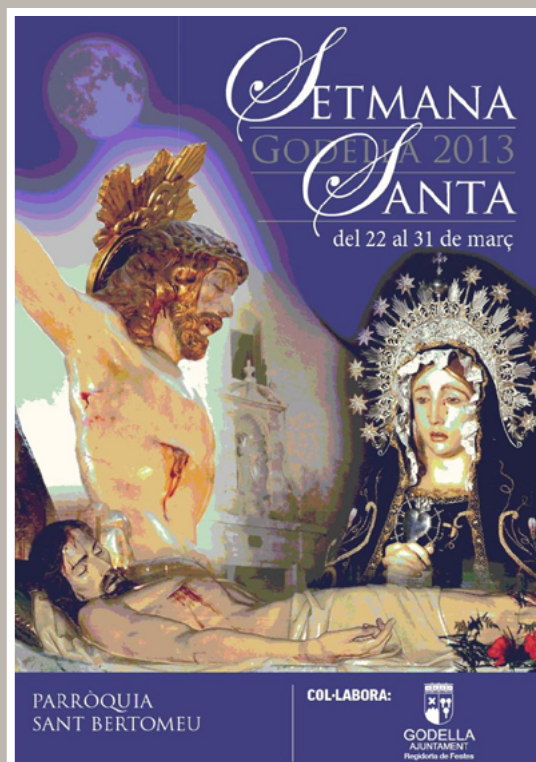
En 1735 el rey Felipe V de España estableció que esta fiesta se celebrara solemnemente en todos sus reinos.

En 1888 se establecen en Godella los R.R. Terciarios Regulares Capuchinos de San Francisco y Ntra. Sra. de los Dolores, fundada el 11 de abril de 1879 por el Padre Luis de Masamagrell (Fray Luis Amigó), después Obispo de Segorbe. Congregación que acoge la imagen de la Virgen de Dolores como propia y oficial suya.

Sin embargo, la primera referencia al patronazgo de la Virgen de los Dolores, en Godella, cuya advocación es de «*Maria de los Dolores al pie de la Cruz*», la encontramos en el Capítulo 3, artículo 1º, del manuscrito de D. Agustín Sancho Bargues, *Historia de nuestro pueblo* (libro no publicado), donde relata que en la construcción de la Capilla de la Comunión, en la iglesia de San Bartolomé, bendecida el día 25 de diciembre del año 1784, «*la imagen del Altar está destinada a la Patrona del pueblo, Maria de los Dolores del pie de la Cruz, a la cual el pueblo tiene gran veneración*».

Así pues, podemos considerar que, y salvo que estudios posteriores nos indiquen otra cosa, el inicio del patronazgo de la Virgen de los Dolores en Godella se oficializó el día de Navidad de 1784.

Con este escrito damos por contestada a su solicitud. En Godella, a 26 de diciembre de 2024

PROPOSTA DE NOMS PER A LA TOPONÍMIA VIÀRIA

La Junta directiva del THLG, en sessió del 22/10/2025 va aprovar la present proposta de denominacions de carrers, per al moment en que el consistori ho necessite.

Per una part proposem personatges vinculats al nostre poble, que no tenen representació actual en el viari i en alguns casos, el lloc on podria ser adient fer-ho.

D'una altra, proposem recuperar noms històrics i/o populars del viari, hui en dia desapareguts i que en alguns casos no suposaria la substitució de la seua denominació sinó un afegit al peu del nom actual, del tipus "antic carrer de....".

També proposem denominacions per altres vies que no en tenen cap, en especial carrerons i travesses d'unió entre les vies principals.

PERSONES I ENTITATS QUE ES PROPOSEN PER A LA TOPONIMIA VIÀRIA.

- Pintor Francisco Rodríguez Cabanes , "el Pintoret" . (1880-1957).
- Pintor José Pinazo Martínez (1879-1933).
- Pintor Salvador Ferrando Bagues, "el Sevillano". (1883-1961).
- Pintor Balbino Giner García. (1910-1976).
- Pintor Bartolomé "Tolo" Llorens Alfonso. (1897-1967).
- Escultor Cayetano Capuz Romero (1829- 1911).
- Escultor Ignacio Pinazo Martínez (1883-1970)
- Musics Pascual i Rigoberto Cortina Gallego.(¿?-¿-/1843-1920)
- Mossèn Josep Estellés Terrassa. (1656-1728).
- Mossèn Vicente Clergues.
- Prevere Bartolomé Albert Soler. (1910-2001).
- Arquitecte Javier Goerlich Lleó.(1886-1972).
- Arquitecte Alfred Baeschlin.(1883-1964).
- Erudit Nicolau Primitiu Gómez Serrano.(1877-1971).

Com a entitats.

- Cooperativa "La Favorecedora"
- Cooperativa de Viviendas "El Fènix.

MODIFICACIONS QUE ES PROPOSEN PER AL VIARI.

• Carreró del Sol. Travessia que va des de Carrer Tenor Alonso entre números 28 i 30 a Carrer Salvador Giner (Recuperar nom en lloc concret).

• Carreró de la Lluna. Travessia que va des de Carrer Tenor Alonso entre números 60 i 62 al Carrer Abadia. (Recuperar nom en lloc concret).

• Carrer del Pont de Coscollosa. Travessia que va des de Carrer Major entre els números 66 i 68 a l'escorxador, a traves del pont de dit nom a sobre la Sèquia de Montcada. (Recuperar nom en lloc concret).

• Pujada de la Devesa. (Recuperar nom en lloc concret, tros del carrer que puja a l'anomenat barri de S.Antoni). L'alternativa pot ser també al nom actual afegir-li "Antiga Pujada de la Devesa".

• Carrer Divisòria, actual carrer Piroterà Caballer, que quedaria com Carrer Piroterà Caballer (Antic Divisòria).

• Plaça del Molí. (Recuperar nom en lloc concret. L'alternativa pot ser també afegir-li al nom actual el d'Antiga Plaça del Molí)

- Nomenar a la travessia entre Carrer Ample i Carrer del Pintor Pinazo (Antic del Pi), situada entre els números 75 i 77 del dit Carrer Ample, Travessia del Tenor Giacomo Lauri Volpi.
- Nomenar a la travessia entre carrer Pintor Pinazo (Antic del Pi), entre números 59 i 61 i carrer Pirotècnia Caballer (Antic Divisoria), Travessia Cooperativa la Favorecedora.
- Nomenar a la conjunció del carrer Sacre Cor (Antiga Pujada de la Devesa), carrer Burjassot, Pintor Pinazo (Antic del Pi) i Ample, Plaça Cooperativa de Vivendes El Fènix.
- Recuperar els nom antic de l'actual Carrer del Tenor Alonso, que seria Carrer Tenor Alonso (Antic de l'Olivera).
- Nomenar a l'actual Travessia del Pi, des del Carrer Pirotècnia Caballer (Antic Divisòria) fins al Carrer Ample, Travessia dels Germans Pinazo Martínez.
- Nomenar a l'atzucac situat al carrer Tenor Alonso junt el número 76 i el parc dels mestres Senabre, Atzucac dels Músics Rigoberto i Pascual Cortina Gallego.
- Nomenar a la travessia existent entre Carrer Tenor Alonso (Antic de l'Olivera), entre els números 70 i 72 i Carrer Abadia, Travessia de l'escultor Cayetano Capúz Romero.
- Nomenar a la travessia entre Carrer Tenor Alonso (Antic de l'Olivera), entre números 41 i 43 i Carrer Santíssima Trinitat, Travessia del Palau de l'Arquebisbe.
- Nomenar a la travessia entre Carrer Salvador Giner (Antic Carnisseria), entre números 48 i 50 i Carrer Major, Travessia de la Casa Ajuntament.
- Nomenar a la prolongació del Carrer Sant Antoni, Carrer Erudit Nicolau Primitiu Gómez Serrano.
- Nomenar al carrer peatonal existent entre els Carrers Dàlies i Acàcies, Carrer de l'Arquitecte Javier Goerlich Lleó
- Nomenar a l'Atzucac existent entre el Carrer Jazmines i la Carretera de Burjassot-Torres Torres, Carrer de l'Arquitecte Alfred Baeschlin.

EL THLG PRESENT A LA FIRA D'ASSOCIACIONS DE GODELLA

El passat dissabte 22 de novembre es va celebrar al Parc del Molí de Godella la II Fira d'associacions del municipi.

La Fira va transcórrer durant tota la jornada, des de les 9h fins les 18h, .Participaren al voltant d'una trentena d'entitats representatives dels teixit cultural, esportiu, cívic i festiu de Godella. També comptaren amb la presència d'animació musical a càrrec de Noelia Llorens, tabalet i dolçaina, conta-contes, inflables per als més menuts, paella al migdia i servei de bar.

En l'estand del Taller tinguérem una mostra de l'exposició de fotos del projecte "Godella ahir i hui", venda de publicacions pròpies, repartiment de Cantals i sobretot els membres de la Directiva allí presents, poguérem fer un contacte directe amb els socis i en general, amb el públic assistent a l'acte. Informarem de les nostres activitats, sol·licitarem col·laboració per a projectes en marxa com la digitalització de fotografies o la recollida i classificació dels malnoms de Godella i férem nous socis.

UN PROJECTE EXPOSITIU AL CARRER. GODELLA AHIR I HUI

Portes endins del Taller realitzem una ingent tasca de documentació, digitalització, classificació i conservació d'arxius, documents i material gràfic. Som conscients però, que ens cal una projecció exterior, mostrar almenys una part d'allò que fem i per eixe motiu va sorgir l'idea de fer un projecte expositiu al carrer sota el lema: Godella d'ahir i de hui.

En el projecte hem estat treballant durant uns mesos: el nostre vicepresident Pedro Burguete i per l'àrea d'arxius Jordi Durà i Genis Ruiz, així com la col·laboració de Paco Pérez...

En principi plantejarem fer-ho en estiu, aprofitant el moviment de gent al carrer, amb motiu de les festes patronals d'Agost. Finalment els temps se'ns va tirar damunt i es va posposar al mes d'Octubre, al voltant de la festa del 9 d'Octubre. Com que havia de fer-se al carrer, ocupant espais, tant públics com privats, recavàrem primer l'autorització de la regidoria de cultura i com no, dels propietaris de finestres i balcons, sobre els quals s'han penjat les fotografies. La veritat és que la proposta ha estat molt ben rebuda i no hem tingut cap problema en aconseguir els permisos necessaris. Fruit de tot açò l'exposició, prevista inicialment per a una setmana, s'ha allargat tot el mes d'Octubre.

Sota la forma d'un itinerari urbà, hem penjat 14 fotografies en suport de tela, sobre 14 espais del poble, en els seus diversos barris i amb una temàtica variada: festes, mercats, actes religiosos, els comerços, l'estació, l'ermita, la gent...

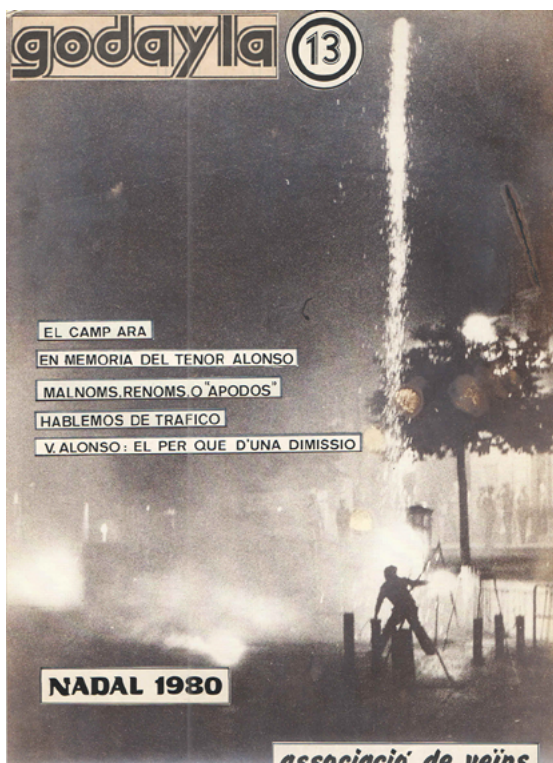
Genís Ruiz / Jordi Durà

ITINERARI URBÀ

A FUGIR QUE VENEN ELS MALNOMS

Allà per Nadal de l'any 1980 va publicar-se el número 13 de la mítica revista Godayla, una publicació de l'AA.VV de Godella durant els anys de la transició, que alguns encara recordareu. En ella s'incloïa un article sobre "els apodos o malnoms", un tema escassament estudiat en el nostre àmbit i que pel seu interès rescatem ací. Hem respectat al màxim el text original:

Hem volgut en aquesta fulla, fer un comentari breu a prop del que tots

coneguem popularment per "apodos" una tradició als pobles de tots els llocs, de posar un segon nom a les persones o famílies.

Doncs bé, siguen una cosa tant de poble com ho és açò, hem de dir que per desgràcia (sobretot els joves) estan ignorant-los per complet i solament les persones ja majors els utilitzen per a la identificació més ràpida i segura de la persona a que es refereixen en un determinat moment.

El fet de que no s'utilitzen tant aquests "apodos o renoms", és ben clar i senzill: cada vegada més, Godella s'està convertint en barri de capital i és cada vegada menys poble.

Bé, el cas és que un dia arribaren a les meues mans, uns papers amb una llista amb molts renoms de l'il·lustríssim poble de Godella, al menys il·lustríssim per a ficar renoms als veïns del poble.

Examinant un poc la llista, és ben clar que l'origen d'un malnom, vé determinat per alguns motius fonamentals.

El primer degut a l'ofici o dedicació de la persona "apodada". Exemples: "els xocolateros", "el herbero", "el flauta", "la farinera", "la safranera", "el carbonerito" "les estudiantes", etc...Hi ha que fer

excepció en alguns com "mata-gats", "caga-mànecs", ja que dubtem que eixa fora la dedicació d'aquestes persones, a més açò el que ens demostra és la sàtira i picaresca de la gent, que d'això no estem "curros" (que per cert és un altre renom).

Continuant amb aquestes observacions, hi ha un altra classe de malnoms que venen donats per una característica que resalta en la persona apodada. Ahí van alguns exemples: "la dels ullots", "ulleretes", "els surdos", "les conines", "la ballaora", "el cuello", "les puríssimes", "el pelat de baix l'escola", "el sord del martell", "Jaume el manta", "tonellà", "cent arroves"...etc.

Com podreu veure, tots són prou expressius i demostren bon humor i ja que dic açò, de pas afegiria, que espere que ningú es moleste si ix el seu renom o el de algun avant-passat seu. Estan tots triats a l'atzar i sense cap intenció.

També seria molt més interessant, poder donar l'explicació o fer la història de cacadascun d'ells, però imaginem vostès el treball d'investigació popular que duria fer totes eixes averiguacions, a més que

imagine que la persona o família apodada, ja no viuria per a contar-ho.

Es podria fer un estudi prou ampli d'una cosa que, aparentment no té més trellat que fer una gràcia, però si ens parem un poc a pensar, podem fer afirmacions generals que podrien aprofitar de "postulats" o "regles" dels renoms.

Per exemple

1-EL RENOM ES HEREDITARI. Es a dir, passa de pares a fills, donat que el pare té un malnom i la mare un altre.

2-AL SER HEREDITARI SE MESCLEN ELS DEL PARE I EL DE LA MARE EN ELS FILLS, que passa ara en els fills?, d'ací vé el tercer postulat:

3-LA AGUELA DE LA FAMILIA ÉS LA QUE DEU ENCARREGAR-SE DE DONAR ALS NETS EL MALNOM, DEL PARE O EL DE LA MARE, SEGONS A QUI LI HAJA EIXIT MÉS CLAVAT, EL XIQUET...De tot açò es podria fins i tot, treure unes "Lleis de Mendel" dels malnoms

4-UN APODADOR NO ÉS MAI EXCLUSIU DE LA PERSONA APODADA (veure postulat 5)

5-UNA MATEIXA PERSONA POT REBRE VARIOS APODOS, TANTS COM CERCLES DE CONVIVÈNCIA TINGA, PER TANT POT SER CAUSA DE CONFUSIÓ A L'HORA DE LA IDENTIFICACIÓ ENTRE APODADORS (veure postulat 4. Es clar no?)

6- EL MALNOM POT SER INDIVIDUAL (es a dir per mèrits propis) i COL·LECTIU O FAMILIAR (per mèrits col·lectius).

7-L'APODADOR ES GUIARÀ SEMPRE PER LES BONES INTENCIONS, MAI AMB ÀNIM D'OFENDRE.

8-L'APODADOR TÉ QUE REBRE L'APODO AMB SENTIT DE L'HUMOR, SINO POBRE DE L'APODADOR.

9-EL RENOM POT SER ANÒNIM O RECONEGUT, en el primer cas, donaria que pensar, per allò que diu el postulat 8.

CONCLUSIÓ. Conservar el renom, malnom o apodo, és conservar un poc de poble. "APODEU-SE" "APODEU"

Dona gust sentir açò en un comentari de carrer entre dues persones: "...Xica sí...Pepico el "cataplasma" que es casat en una filla del "coico del molí"...cunyat de "xafacucs", el fill de "la mantera"... etc. (qualsevol paregut amb la realitat és pura coincidència)

Ja per a finalitzar, com creguem que el cas ho val, vos oferim una llista de tots els malnoms que tenim. Si algú queda omitit, que n'estem segurs, esperem que no es moleste. I al contrari, que tampoc es moleste aquell que llegisca el seu.

La blaia	La borrarra	Panquemao	El bobo	Els collens
La rapa	La cagona	Caga-litros	Els sabates	Les confites
Gabarda	Els pardalicos	Les xocolateres	Els romeros	La perola
Les correueres	Milagrilles	La colaua	Merda-mico	Les andreus
Les missilides	El català	Pajarón	Els herberos	La garrofa
Pualets	Ulleretes	La vigilanta	Flauta	El dàtil
El sèlit	La de la parra	Les sipotes	La pelaiilla	El pelillo
La corcona	Els calixons	El estebat	Els menchorets	La pamplonesa
Les titayes	Els picients	Els macarios	Pitores	Les poyes
Les ponses	La secundina	Les calatraves	La safranera	Maneguet
Caga-manecs	Els surdos	Els molls	La farola	La serena
La del carreró	Els peixets	Els llaoros	Els salseros	La piua
La calderona	Els frechines	Els palesos	Els perfectes	La dobaora
Els carabous	Els manyaques	Baixullí	Les fideues	Les cuines
La carica	La puxera	La mascla	Picanya	El carbonerito
Quicaes	El rull	Les estudiants	"Señor mío"	Els ambrosios
Pitana	Els nasos	La bartola	La tomba	Les raboses
Frontanelles	El foguer	Cigales	La calma	Les tabletes
Els ximos	Els biombos	Els de senent	Les elenes	El corder
Els romeros	Les chiquiles	Els pardalos	Les corches	Les de cases
La hombra	La virgen	Mata-gats	Mata-agüeles	Els cachos
Els sipots	La bleda	La guedeta	La cona	El maño
El pelut	Floreta	El general	La canona	Les cañiseres
Les toníferes	Els fabos	La blanquilla	Rodamós	Cachucha
El risat	Els del palasio	Trencabarrals	La bruna	Els rapes
El reiet	La marcelina	Les llegüisetes	Els masianos	El ponço
El moncho	L'escolana	Les petres	El ermitaño	Les penes
El rel	El redeu	Picorrilles	La farra	La botifarronera
Les talamantes	Carosi	La sidra	Les llores	La pelota
Paella	Pepet el de la negra	El cuello	El califa	Levita
Les campaneres	Rata	Pusa	Castañetes	La moquilina
El negre del perol	La carrila	Els moliners	Les guinres	Els taines
El llauraoret	Calendari	Les purisimes	Els socarrats	Les manueletes
Les milies	Fita	La cairera	El salvorico	Els carreros
Els filaners	La rubela	El sort del martell	Morro partit	Sangrantana
Els gallineros	Els xurrets	Les terrases	El canono	El pèrdís
Pilar la de puntes	Xitalà	El buflo	La noia	Titan
Maera	La xesusa	Els porquerets	La cartera	La xoca
Xaume el manta	La boticaria	Quatre panxes	Tonellà	Cent-arrobes
Pam i mig	Tic i tac	Patino	El pesaor	La llana
Taparrolls	Llaoro	Els ferrers	El tío toñares	Cachol
El sebero	Sigronet	Fanega		

L'APOL·LO DEL CLOT DE BARRABÀS

Un indret amagat de la nostra població, un racó que trobem inserit entre el conjunt de cases adossades de la cooperativa Covazma, els populars Pitufos, 221 cases que van «brollar» durant el primer quinquenni dels anys '80, és el conegut com a Jardí del Clot de Barrabàs. Aquest espai públic era la part enjardinada de la mansió espectacular de postguerra, coneguda com a casa dels Rius segons uns o dels Ríos segons altres, que ocupava una gran parcel·la entre el carrer de Manuel Oliag i els de Terral i Migjorn. Aquest jardí, que ha conservat la seua estructura original, conté una sèrie d'elements amb gran singularitat entre els quals és protagonista l'imponent talús de la pedrera que tanca per l'interior el jardí. Esta pedrera, una entre tantes que teníem a Godella, va ser abandonada en la seua explotació per esgotament durant el segle XVIII segons consta en l'estudi sobre elles elaborat l'any 1969 per Luís Gascó Pascual, Lithos. Amb el pas del temps en ella es va conformar un espai de condicions microclimàtiques singulars i conseqüentment amb una peculiar varietat florística origen del jardí. Sobre esta flora hi ha interessants estudis. Destaquem la impressionant recopilació i classificació de vegetals elaborada per José Ortega Gómez

als anys '60 en una obra inèdita, així com l'article de María Arranz Sanz i José Martí Coronado que podem trobar al nostre Qüerns-Quaderns de Godella núm. 2.

En la seua fesomia com a jardí el Clot de Barrabàs inclou diversos elements constructius entre els quals ens referirem a una curiosa presència estatuària hui en dia desapareguda. Sobre un pedestal granític s'alçava una figura humana inspirada (o copiada) en la cultura clàssica grecoromana, un jove possiblement la divinitat Apol·lo amb un xiquet als peus. Pensem que aquest jove representava Apol·lo pel carcaix amb fletxes que duia a les espatlles, un dels seus atributs més habituals. Aquesta «escultura» de material arenisc va patir una degradació sistemàtica producte del vandalisme popular que va obligar finalment a la retirada del que subsistí. Hui, com podem veure a les imatges que acompanyen aquest article, ens queda com a record el sòlit pedestal de granit sobre el qual possiblement deu descansar l'ànima del desaparegut déu.

**Fotografies: @jvduram
Jordi V. Durà Martínez**

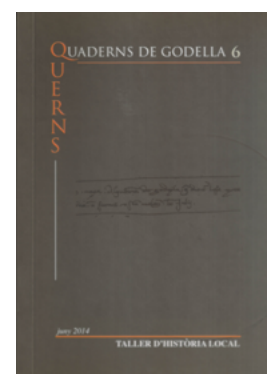
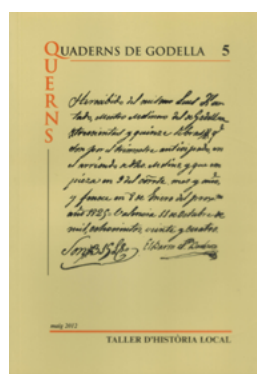
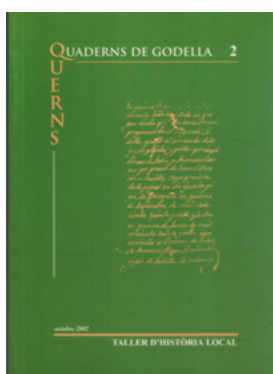

Llig i regala Llibres THLG

El Taller d'Història Local de Godella, posa al teu abast tota la història del nostre poble, publicada des de la seua fundació fins avui. Consta de set llibres denominats Qüerns i dos monogràfics. És una ocasió única per a tenir tota la història de Godella publicada, al moment i a bon preu

El número 1 està esgotat en paper, però es pot baixar gratuïtament en format PDF en la nostra web:

<http://tallerhistoria-godella.org/wp-content/uploads/2014/12/querns1.pdf>

QÜERNs

2 - 3 - 4 - 5 - 6
8 € cadascun

10 €

15 €

10 €

QÜERNs

2 - 3 - 4 - 5 - 6 - 7
i llibre de Corell
Tot el lot per
50 €

Pregunta en la teua llibreria o quiosc

- Quiosc Garabatos – Carretera de Rocafort nº 2 (Godella)
- Carlin – Carrer Santíssima Trinitat nº 12 (Godella)
- Quiosc Michel – Ausiàs March (Burjassot)

Està en preparació el Qüerns nº 8. Convidem a les persones que estiguen interessades o disposen de material per a publicar, sobre temes o estudis referents a Godella (història, arqueologia, sociologia, art, biografies, associacions, festes, etc.) que es posen en contacte amb el THLG, per als tràmits d'admissió inicial de treballs per part de la Comissió de Publicacions.

